

COMENTARII DE JURISPRUDENȚĂ

DOBÂNDA PENALIZATOARE ÎN CAZUL RĂSPUNDERII
DELICTUALE. DECIZIA CIVILĂ NR. 1798/2023 A
ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

DOI: 10.24193/SUBBIur.68(2023).3.4
Data publicării online: 10.01.2024

Dumitru Balea*

Rezumat. Studiul de față analizează Decizia civilă nr. 1798/2023 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, secția I civilă, având ca obiect principal pretenția reclamantei de a obține dobândă legală penalizatoare aplicată unor despăgubiri stabilite printr-o altă hotărâre, pentru o faptă delictuală. Problema a fost fixarea momentului din care curg penalitățile: de la data introducerii acțiunii în răspundere delictuală sau de la data rămânerii definitive a hotărârii aferente? Discuția este relevantă, întrucât, dintr-o inerție practică, anumite instanțe de judecată obligă persoana care răspunde delictual la plata dobânzii legale penalizatoare de la data sesizării instanței și până la plata efectivă. Este aceasta din urmă o soluție corectă? Vom încerca să răspundem la această întrebare analizând starea de fapt reținută în cauză, soluția instanței și prezentând o viziune proprie asupra problemei.

Cuvinte cheie: răspundere delictuală; daune-interese; penalități de întârziere; dobândă legală penalizatoare; creanță certă, lichidă și exigibilă; titlu executoriu.

---

* Cadru didactic asociat, Facultatea de Drept a Universității Babeș-Bolyai din Cluj, e-mail: dumitru.balea@law.ubbcluj.ro; <https://orcid.org/0009-0001-7394-1800>.

LEGAL PENALTY INTERESTS IN CASES OF TORT
LIABILITY. DECISION NO. 1798/2023 OF THE
ROMANIAN HIGH COURT OF CASSATION AND
JUSTICE

Abstract. The present study analyses Decision no. 1798/2023 of the High Court of Cassation and Justice, having as its main object the plaintiff's claim to obtain legal penalty interests applied to compensation established in a different tortious civil liability process. The problem that arose was to determine the start date of the penalties: is it the date the court is invested with the tortious liability action or the date of the final decision? The discussion is relevant, given that due to practical inertia sometimes the courts oblige the tortfeasor to pay penal legal interest from the date the court is invested until the payment is concluded. Is the latter a correct solution? We will try to answer this question by analysing the state of the facts, the court's solution and presenting our own view regarding the problem.

Key words: tortious liability; punitive damages; legal penalty interests; unquestionable, liquid and due debt; enforcement order.

Cuprins

Introducere	103
I. Starea de fapt relevantă	105
II. Soluția instanței	107
III. Propria opinie	109
A. Aplicarea art. 1535 C.civ. obligațiilor provenite din fapte ilicite	111
B. Aplicarea art. 1535 C.civ. făcută de ÎCCJ în decizia analizată	114
Concluzie	117
Bibliografie.....	119

Introducere

În practica instanțelor de judecată au existat numeroase hotărâri¹ care au stabilit că dobânda legală penalizatoare aplicată unor daune-interese stabilite pentru repararea prejudiciului creat printr-o faptă ilicită se datorează de la data înregistrării acțiunii.

În același sens s-a exprimat și un judecător al Tribunalului București: „Din analiza succintă a acestor două alineate [alin. (4) și (5) – n.n.] ale art. 21 din Legea nr. 132/2017², credem că penalitatea de 0,2% pe zi de întârziere nu exclude în niciun caz obligarea asiguratorului parte responsabilă civilmente la plata dobânzii legale calculate între data comiterii faptei ilicite și data rămânerii definitive a hotărârii”³.

Această din urmă opinie s-a exprimat în materia obligației asiguratorului de a plăti despăgubirile solicitate în temeiul unei asigurări de răspundere civilă auto. În această materie s-a constatat o practică neunitară, care a dat prilejul președințiilor secțiilor specializate ale ÎCCJ și ale curților de

---

¹ Spre exemplu, CA Cluj, sec. I civ., dec.civ.: 286/A/2019, [nepublicată]; CA Galați, sec. I civ., dec.civ.: 27/A/2021, [nepublicată]; ÎCCJ, sec. I civ., dec.: 1910/2017, online: <https://www.scj.ro/1093/Detail-jurisprudenta?customQuery%5B0%5D.Key=id&customQuery%5B0%5D.Value=144308>, arhivă: <https://perma.cc/2MU4-L9MH>.

² Legea nr. 132/2017 privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto pentru prejudiciile produse terților prin accidente de vehicule și tramvaie, publicată în M.of.: 431/21 iun. 2017.

³ Raul Alexandru NESTOR, *Momentul de la care este datorată dobânda legală corespunzătoare cheltuielilor făcute cu spitalizarea victimei unui accident rutier*, 3 ianuarie 2023, online: <https://www.juridice.ro/681244/momentul-de-la-care-este-datorata-dobanda-legala-corespunzatoare-cheltuielilor-facute-cu-spitalizarea-victimei-unui-eveniment-rutier.html>, arhivă: <https://perma.cc/X5UC-LJ2B>.

apel să discute și să tranșeze disensiunea la întâlnirea din 2021⁴. S-a stabilit că se vor datora penalitățile de întârziere doar după împlinirea a 10 zile de la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești prin care asiguratorul a fost obligat la plată. Sau de la împlinirea a 30 de zile de la data la care s-a depus cererea la asigurator⁵, când acest a respins pretențiilor doar formal, în scop de amânare a curgerii penalităților. Deci numai în acest din urmă caz penalitățile ar curge anterior definitivării hotărârii prin care asiguratorul a fost obligat la plată.

Opiniile redate mai sus privesc situația particulară a penalităților ce se datorează de către asiguratorul de răspundere civilă auto, în temeiul unor dispoziții legale speciale. Prin prezentul studiu urmărim clarificarea regulii de drept comun cu privire la momentul curgerii penalităților, evitând analiza legislației speciale. Cu toate acestea, sunt relevante pentru că arată dificultatea instanțelor în fixarea unitară a momentului de la care curg dobânzile penalizatoare în cauzele din materia răspunderii delictuale.

În cele ce urmează, vom analiza Decizia civilă nr. 1798/2023 a Înaltei Curți de Casație și Justiție⁶ prin care s-a respins recursul împotriva Deciziei

---

⁴ A se vedea, *Minuta întâlnirii președinților secțiilor specializate ale ÎCCJ și ale curților de apel*, Constanța, 16-17 septembrie 2021, p. 49-57, online: https://inm-lex.ro/wp-content/uploads/2023/01/Minuta-intalnire-practica-neunitara-litigii-cu-profesionisti-Constanta-16_17_09_2021_site.pdf.

⁵ Este relevantă și ÎCCJ, dec. 18/2023 RIL, M.of.: 1097/06 dec. 2023, prin care s-a statuat că: „În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 21 alin. (1), (2) și (5) din Legea nr. 132/2017 (...), în cazul nerespectării termenul de 30 de zile reglementat de art. 21 alin. (1) și (2) din același act normativ, penalitățile de 0,2% pe zi de întârziere curg de la expirarea celor 30 de zile în care asiguratorul trebuia să răspundă cererii părții solicitante.”

⁶ ÎCCJ, sec. I civ., dec.civ.: 1798/2023, online: <https://www.scj.ro/1093/Detalii-jurisprudenta?customQuery%5B0%5D.Key=id&customQuery%5B0%5D.Value=209270>, arhivă: <https://perma.cc/G2MP-WSV4>,

civile nr. 255/A/2022 a Curții de Apel Galați⁷. Vom prezenta întâi starea de fapt relevantă (I), apoi soluția instanței (II) și propria opinie (III), care vor permite emiterea unei concluzii.

Terminologic, se impune o precizare prealabilă. Prin daune-interese sau daune vom denumina compensația pecuniară stabilită pentru repararea prejudiciului creat printr-o faptă ilicită. Prin dobânzi (legale) penalizatoare, penalități sau simplu dobânzi vom denumi fructele civile pe care le produce o obligație bănească neplătită la termen. Deși dobânzile au, în acest caz, natura unor daune-interese, preferăm această delimitare terminologică pentru a evita o confuzie provocată de limbajul folosit.

I. Starea de fapt relevantă

Între părțile cauzei a existat un litigiu anterior, în care s-a solicitat obligarea pârâtului la repararea prejudiciului cauzat prin fapta sa ilicită de a folosi fără drept un imobil al reclamantei. Instanța a admis acțiunea în respectivul dosar, a reținut răspunderea delictuală a pârâtei și a obligat-o la plata de daune-interese constând în contravaloare lipsei de folosință. Daunele-interese au fost stabilite pentru o perioadă de trei ani anterioară sesizării instanței, precum și pe durata întregului proces. De asemenea, instanța a obligat pârâta, în limitele investiției, la plata de dobânzi legale penalizatoare aferente daunelor solicitate pentru perioada de trei ani înainte de introducerea acțiunii. În trend cu soluțiile indicate în introducere, instanța a stabilit că dobânzile se datorau de la data introducerii acțiunii până la plata efectivă. Nu au fost solicitate dobânzi legale penalizatoare asupra daunelor cauzate de lipsa de folosință a imobilului pe parcursul aceluși proces. Ocuparea

---

⁷ CA Galați, sec. I civ., dec.civ.: 255/A/2022, [nepublicată].

fără drept a imobilului reclamantei a continuat până la soluționarea definitivă a dosarului. Soluția a fost păstrată de instanțele superioare.

Reclamanta a introdus apoi o acțiune separată, prin care a solicitat obligarea pârâtei la plata dobânzii legale penalizatoare asupra daunelor cauzate pe parcursul procesului anterior, care a durat nouă ani. Prima instanță⁸ a admis cererea și a obligat pârâta la plata de dobânzi legale penalizatoare asupra daunelor reprezentând prejudiciul produs prin lipsirea de folosință a imobilului. Perioada pentru care instanța a aplicat dobânzile penalizatoare a fost de doar trei ani anteriori sesizării instanței cu această cerere. Deși instanța a reținut, de principiu, că dobânzile penalizatoare se datorează de la data introducerii acțiunii în răspundere delictuală, a aplicat prescripția pentru cea mai mare parte a acestei perioade. Instanța de apel a păstrat această soluție⁹. În recurs, însă, ÎCCJ a casat decizia din apel și a trimis cauza spre rejudecare instanței de apel¹⁰. Între îndrumările pentru rejudecare, ÎCCJ a impus instanței de apel să stabilească data scadenței obligației de reparare a prejudiciului provenit din fapta ilicită. Cu această ocazie, instanța de apel trebuia să se raporteze data definitivării hotărârii care a reținut răspunderea delictuală.

Curtea de Apel Galați a rejudecat apelul, a schimbat în parte sentința Tribunalului Galați și a respins cererea de acordare a dobânzii legale penalizatoare calculate asupra daunelor-interese constând în contravaloarea lipsei de folosință a imobilului. Decizia a fost atacată cu recurs, curtea

---

⁸ T Galați, sent.civ.: 395/2020, [nepublicată].

⁹ CA Galați, sec. I civ., dec.civ.: 27/A/2021, [nepublicată].

¹⁰ ÎCCJ, sec. I civ., dec.civ.: 538/2022, online: <https://www.scj.ro/1093/Detalii-jurisprudenta?customQuery%5B0%5D.Key=id&customQuery%5B0%5D.Value=194486>, arhivă: <https://perma.cc/9TEY-K69W>.

supremă respingându-l. Vom prezenta întâi soluția instanței de apel, iar apoi vom continua cu soluția pronunțată de ÎCCJ în decizia analizată.

II. Soluția instanței

Completul Curții de Apel Galați investit cu rejudecarea apelului a statuat că obligația de plată a daunelor reprezentând contravaloarea lipsei de folosință a devenit scadentă la data rămânerii definitive a hotărârii care a stabilit-o. Doar după definitivarea hotărârii, a motivat instanța, pot curge dobânzi penalizatoare. Prin urmare, instanța a respins cererea reclamantei de plată a penalităților de întârziere aferente daunelor la care pârâta a fost obligată în temeiul răspunderii delictuale anterior rămânerii definitive a hotărârii. Întrucât, a motivat instanța, în aplicarea art. 1535 C.civ., coroborat cu art. 1 alin. (3) din OG 13/2011¹¹, dobânda legală penalizatoare este datorată în cazul obligațiilor în bani de la scadență până la plată. Și a obligat pârâta la plata acestor penalități doar după data definitivării hotărârii.

ÎCCJ, investită cu soluționarea recursului împotriva acestei decizii, a respins recursul și a păstrat decizia. „Recurenta confundă, de fapt, daunele-interese pentru neexecutarea unei obligații cu daunele-interese pentru întârzierea în executare”¹². Instanța supremă a constatat că limitele rejudecării impuneau instanței de apel să țină seamă de art. 1535 C.civ., care instituie scadența obligației principale ca debut al dobânzilor penalizatoare pentru executarea cu întârziere. Doar după stabilirea scadenței, se pot aplica dobânzile, potrivit art. 1535 C.civ. ÎCCJ a stabilit că instanța de apel corect a

---

¹¹ OG: 13/2011 privind dobânda legală remuneratorie și penalizatoare pentru obligații bănești, precum și pentru reglementarea unor măsuri financiar-fiscale în domeniul bancar, publicată în M.of.: 607/29 aug. 2011.

¹² ÎCCJ, sec. I civ, dec.civ.: 1798/2023...

stabilit scadența obligației pârâtei ca fiind data rămânerii definitive a hotărârii de fixare a daunelor-interese.

Instanța supremă a înlăturat argumentul reclamantei din recurs că obligația de plată a daunelor pentru lipsa de folosință a imobilului devine scadentă lună de lună.

„Căci aceasta ar presupune ca reclamanta să dețină un titlu executoriu asupra sumelor în cauză. Scadența creanței este strâns legată de existența unui titlu executoriu asupra acesteia, care, în caz de neexecutare benevolă, dă dreptul creditorului la realizarea sa pe cale silită. Doar în legătură cu existența acestuia poate fi definită ca executorie creanța menționată, astfel că despre o întârziere în plata acestei creanțe se poate vorbi doar ulterior constituirii titlului”¹³.

Titlul executoriu este hotărârea prin care s-au determinat daunele-interese ce trebuie plătite ca urmare a încălcării dreptului de proprietate. Dacă numai prin raportare la această hotărâre creanța poate fi considerată executorie, o eventuală întârziere, conchide instanța, poate interveni numai după definitivarea respectivei hotărâri judecătorești.

---

¹³ *Ibidem*.

III. Propria opinie

Soluțiile instanței supreme și a instanței care a rejudecat apelul sunt corecte. Obligația de plată a daunelor reprezentând lipsa de folosință a imobilului reclamantei devine certă și lichidă prin hotărârea care fixează daunele.

„Creanța este certă când existența ei neîndoielnică rezultă din titlul executoriu. Creanța este lichidă atunci când obiectul ei este determinat sau când titlul executoriu conține elementele care permit stabilirea sa”¹⁴.

Doar după ce creanța îndeplinește aceste caracteristici se poate imputa neplata debitorului. Exigibilitatea unei obligații, fără ca certitudinea și lichiditatea ei să fie îndeplinite, nu atrage dobânzi penalizatoare.

În cazul răspunderii civile delictuale, obligația făptașului este certă și lichidă doar după evaluarea prejudiciului și verificarea îndeplinirii condițiilor răspunderii. Aceasta se va putea obține pe diverse căi: printr-o hotărâre judecătorească (cel mai adesea), printr-un act încheiat între părți (o tranzacție) sau prin alte acte juridice (decizii de impunere fiscală etc.). Anterior, făptașul nu cunoaște întinderea prejudiciului cauzat victimei. Sau făptașul poate invoca diverse motive care să excludă răspunderea sa: cauze străine, răspunderea prioritară a altuia, lipsa vinei etc. Clarificarea acestor chestiuni se traduc în existența, certitudinea și lichiditatea obligației. Exigibilitatea sa, chiar dacă există de la momentul comiterii faptei ilicite, nu poate singură justifica curgerea de penalități de întârziere din acest moment.

Părerile contrare sunt alimentate de o greșită înțelegere a art. 1535 C.civ., coroborat cu art. 1523 C.civ. Primul, instituie dreptul creditorului la

---

¹⁴ Art. 663 C.proc.civ. A se vedea, Ioan LEȘ (coord.), *Tratat de drept procesual civil*, vol. II, Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 519.

daune-interese moratorii, care curg de la scadența obligației, când obligația constă în bani și nu este executată benevol la scadență. Al doilea, reglementează o punere de drept în întârziere a debitorului, dacă obligația sa provine dintr-o faptă ilicită. O decizie a ÎCCJ din 2017 a dispus că art. 1535 C.civ. este aplicabil indiferent de izvorul obligației¹⁵. Remarcă întru totul corectă. Eroarea strecurată în respectiva decizie constă în stabilirea momentului de început al curgerii respectivelor dobânzi:

„În privința datei de la care se va calcula dobânda legală, Înalta Curte reține că, potrivit art. 1381 alin. (2) și (3) C.civ., coroborat cu art. 1535 alin. (1) C.civ., în cazul răspunderii civile delictuale, dobânda curge de drept, de la data comiterii faptei ilicite, iar nu de la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești”¹⁶. Chiar dacă creanța nu este încă certă și lichidă. Sau, cum s-a exprimat un autor, chiar dacă pentru debitor este dificil să plătească o creanță „de care poate lua cunoștință numai după ce este citat în procesul penal, de cele mai multe ori după terminarea urmăririi penale și emiterea rechizitoriului, «totuși» necunoașterea creanței nu poate echivala cu lipsa caracterului cert, lichid și exigibil al acesteia”¹⁷. Se confundă, deci, caracterul exigibil al creanței cu caracterul cert și lichid al acesteia.

Aceasta este o eronată interpretare și aplicare a art. 1535 C.civ. obligațiilor născute în urma răspunderii delictuale. Într-adevăr, izvorul obligației este fapta proprie ilicită, fapta altuia sau fapta lucrului. Obligația de reparare a prejudiciului „se naște din ziua cauzării prejudiciului”, după cum dispune art. 1381 alin. (2) C.civ. Dar condițiile răspunderii trebuie analizate, iar paguba înregistrată de victimă trebuie cuantificată într-un prejudiciu exprimat în bani. Abia ulterior acestor etape, existența obligației se va confirma (sau nu), precum și caracterele sale cert și exigibil. În cele ce urmează, vom prezenta modul în care se aplică art. 1535 C.civ. obligațiilor

---

¹⁵ ÎCCJ, sec. I civ., dec.: 1910/2017...

¹⁶ *Ibidem*.

¹⁷ Raul Alexandru NESTOR, *Momentul...*

provenite din fapte ilicite (A). Iar apoi vom analiza modul în care ICCJ a făcut aplicarea art. 1535 C.civ. în decizia analizată (B).

A. Aplicarea art. 1535 C.civ. obligațiilor provenite din fapte ilicite

Textul legal menționat instituie regula generală că obligațiile în bani produc daune-interese moratorii din ziua scadenței. Cuvântul scadență este folosit frecvent în Codul civil, fără a fi explicată semnificația lui juridică. Este obligația scadentă dacă este doar exigibilă? Sau trebuie îndeplinite toate cele trei condiții ale obligației, certitudinea, lichiditatea și exigibilitatea, pentru a fi considerată scadentă? Maniera în care Codul civil¹⁸ folosește cuvântul denotă sinonimia dintre scadență și exigibilitate. Atunci, înseamnă că o obligație exigibilă produce dobânzi din ziua exigibilității sale. Ar părea irelevante caracterele lichid și exigibil al obligației pentru producerea dobânzilor. Dar această concluzie ar fi una eronată. Pentru că art. 1535 C.civ. se referă la obligațiile în bani – doar acestea vor produce dobânzi din ziua exigibilității. Prin ipoteză, art. 1535 C.civ. reglementează situația unor obligații deja certe și lichide, întrucât obligațiile în bani întrunesc aceste caracteristici. Mai rămâne să fie și exigibile – și daunele-interese moratorii se vor produce automat.

Obligațiile în bani pot proveni din acte juridice sau din fapte juridice. Dacă izvorul lor este unul contractual (sau unilateral), actul juridic va determina neîndoielnic existența obligației și va fixa prestația. Dacă izvorul obligației este unul delictual, nu se poate susține că obligația este în bani decât după ce sunt cuantificate și stabilite daunele-interese. Căci obligația

---

¹⁸ Art. 1150 alin. (1) lit. d) C.civ., art. 1401 alin. (2) C.civ., art. 1412 alin. (2) C.civ., art. 1489 C.civ., art. 1496 C.civ., art. art. 1507 alin. (2) C.civ., art. 1509 C.civ., art. 1576 C.civ., art. 1725 C.civ., art. 1736 C.civ. etc.

făptașului este de a repara prejudiciul cauzat prin delict. Dar acest prejudiciu va fi concret doar în urma determinării și transpunerii juridice a pagubei sub forma despăgubirilor. „Prejudiciul reprezintă cuantificarea patrimonială a daunei ori a pagubei suferite de o persoană. Prejudiciul este expresia patrimonială *de jure* a pierderii *de facto* pe care a înregistrat-o o persoană”¹⁹.

Prejudiciul provenit dintr-o faptă ilicită poate fi patrimonial sau nepatrimonial. Când este patrimonial, înseamnă că are un echivalent efectiv în bani. Dar nu înseamnă că paguba este deja stabilită în bani încă din momentul comiterii faptei ilicite. Transpunerea acesteia în categoria juridică a prejudiciului presupune un proces tehnico-juridic, de evaluare pecuniară a pagubei. Altfel spus, de stabilire a despăgubirii. Căci prejudiciul este „categoria juridică geamănă despăgubirii, reversul acesteia, îndreptățindu-ne să vorbim despre creanța-reparație. În definitiv, este vorba aici despre aceeași medalie, cu două fețe diferite. Aversul, pentru victima daunei, este creanța-despăgubire, iar reversul este obligația-prejudiciu, care îl ține pe responsabil”²⁰. Determinarea despăgubirii, în sensul de translație juridică a pagubei, se poate face în cazul răspunderii delictuale printr-o hotărâre judecătorească, printr-un act al părților sau prin alte acte juridice. Abia apoi obligația-prejudiciu devine certă.

„Certitudinea daunei se poate exprima și prin caracterul său real, adică efectiv și prezent, ceea ce se opune lui putativ sau simplei eventualități. Certitudinea daunei permite ca ea să fie tradusă patrimonial în prejudiciu, cântărindu-se efectiv în bani paguba produsă”²¹.

Ulterior evaluării în bani a pagubei, adică ulterior stabilirii prejudiciului, se va putea discuta despre o obligație în bani, adică certă și

---

¹⁹ Paul VASILESCU, *Drept civil. Obligații*, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 571.

²⁰ *Ibidem*, p. 573.

²¹ *Ibidem*, p. 581.

lichidă. Evident, aceasta dacă și celelalte condiții ale răspunderii delictuale vor fi îndeplinite, căci altfel nu va exista nicio obligație.

Altă decizie a ÎCCJ²² a subliniat acest mod de funcționare a dobânzilor aplicate despăgubirilor provenite dintr-o faptă ilicită. Creanța victimei devine certă, lichidă și exigibilă numai în urma pronunțării unei hotărâri judecătorești care statuează asupra existenței dreptului acesteia la despăgubiri. Penalitățile de întârziere vor curge numai de când hotărârea devine definitivă.

Pentru că penalitățile de întârziere, deși „au un puternic rol cominatoriu, totuși caracterul accesoriu al acestora este indiscutabil, așa încât acestea nu pot funcționa decât în prezența obligației principale, care ia naștere fie prin convenția părților, fie pe cale judecătorească”²³.

De aceea, reclamantului i-a fost respinsă cererea de acordare a dobânzii penalizatoare de la data sesizării instanței și până la plată.

Sunt, așadar, aplicabile dispozițiile art. 1535 C.civ. și obligațiilor provenite din răspunderea civilă delictuală. Dar numai după evaluarea pagubei și a transpunerii sale în categoria juridică a prejudiciului. Doar în urma acesteia obligația provenită din răspunderea delictuală este una în bani, adică certă și lichidă. Exigibilitatea acesteia, care va urma implacabil, va atrage, în caz de neplată, daunele-interese moratorii stabilite de art. 1535 C.civ. Concluzia este că dobânzile penalizatoare pentru executarea cu întârziere sunt aplicabile obligațiilor ce provin din răspunderea delictuală numai după constatarea existenței, certitudinii, lichidității și exigibilității acestor obligații.

---

²² ÎCCJ, sec. I civ., dec.: 401/2021, online: <https://www.scj.ro/1093/Detalii-jurisprudenta?customQuery%5B0%5D.Key=id&customQuery%5B0%5D.Value=181649>, arhivă: <https://perma.cc/9YQZ-KBVH>.

²³ *Ibidem*.

B. Aplicarea art. 1535 C.civ. făcută de ÎCCJ în decizia analizată

ICCJ a subliniat că, prin decizia din recurs pronunțată în primul ciclu procesual, s-a impus instanței de rejudicare a apelului să țină seama că dobânda legală penalizatoare are natura juridică a unor daune-interese moratorii, datorate din ziua scadenței obligației de plată. Esențial a fost ca în rejudicarea apelului să fie stabilită scadența obligației de principale, de a plăti contravaloarea folosinței imobilului reclamantei. ICCJ a constatat că instanța de apel a stabilit corect că momentul scadenței este data definitivării hotărârii de stabilire a despăgubirilor.

„Titlul executoriu asupra creanței totale este decizia civilă nr. 2/2019 (care a stabilit despăgubirile – n.n.) și doar în legătură cu existența acesteia poate fi definită ca executorie creanța menționată, astfel că despre o întârziere în plata acestei creanțe se poate vorbi doar ulterior constituirii titlului reprezentat de hotărârea judecătorească. Cum creanța izvorâtă din acest titlu executoriu a fost stinsă prin plata făcută benevol de pârâtă la 29.01.2019, rezultă că în mod corect a fost determinat intervalul de timp pentru care această parte datorează dobânzi legale penalizatoare ca fiind cel cuprins între 16.01.2019 (data definitivării Deciziei nr. 2/2019 – n.n.) – 29.01.2019 (data plății – n.n), întârzierea la plata sumei înscrisă în titlu fiind circumscrisă doar acestui interval”²⁴.

ICCJ face, prin această soluție, aplicarea corectă a art. 1535 C.civ. în materia obligațiilor născute din răspunderea delictuală. Aceste obligații trebuie să fie certe și lichide, nu doar exigibile, pentru a produce dobânzi penalizatoare. Creanța de reparare a prejudiciului produs de fapta ilicită nu poate avea un caracter lichid atâta timp cât instanța nu a determinat obiectul

---

²⁴ ÎCCJ, secția I civilă, Decizia civilă nr. 1798/2023, online: <https://www.scj.ro/1093/Detalii-jurisprudenta?customQuery%5B0%5D.Key=id&customQuery%5B0%5D.Value=209270#highlight=##>.

și cuantumul acesteia. Autorii francezi subliniază și ei importanța acestui procedeu.

„Regula jurisprudențială potrivit căreia daunele-interese moratorii nu curg decât din ziua în care a fost pronunțată hotărârea de condamnare este corectă, victima neputându-se prevala până atunci de un drept recunoscut. Până la momentul pronunțării hotărârii, cuantificarea monetară a prejudiciului nu este clar precizată, dreptul la reparație ne reprezentându-se sub forma unei creanțe lichide”²⁵.

Obligația de reparare se naște când prejudiciul a fost cauzat de făptaș. Din această dată, sunt aplicabile „toate dispozițiile privind mecanismele juridice prin care se realizează dinamica și stingerea obligațiilor, cum sunt: cesiunea de creanță, subrogația în drepturile creditorului prin plata datoriei, novația”²⁶ etc. Însă nu de nașterea obligației depind dobânzile penalizatoare, ci de întârzierea la plată. Această întârziere la plata atârână de caracterul cert al prejudiciului. „Un prejudiciu este cert atunci când existența lui este sigură, neîndoielnică și, totodată, poate fi stabilită întinderea sa în prezent”²⁷.

Caracterul cert al prejudiciului se va răsfrânge asupra creanței victimei, făcând-o certă și lichidă.

Deși nu se exclude de principiu o cumulare a dobânzilor penalizatoare cu daunele-interese stabile pentru repararea prejudiciului cauzat printr-o faptă ilicită²⁸, anterior definitivării hotărârii prin care daunele-interese sunt stabilite această cumulare nu este posibilă. Prin hotărârea judecătorească de stabilire a daunelor-interese se dispune repararea prejudiciului cauzat prin

---

²⁵ François TERRÉ, Philippe SIMLER, Yves LEQUETTE, *Droit civil. Les obligations*, Ed. Dalloz, Paris, 2013, p. 939.

²⁶ Liviu POP, Ionuț Florin POPA, Stelian Ioan VIDU, *Tratat elementar de drept civil. Obligațiile*, Ed. Universul Juridic, București, 2012, p. 558.

²⁷ *Ibidem*, p. 418.

²⁸ A se vedea, *ibidem*, p. 260.

fapta ilicită. Daunele-interese sunt menite să repara integral paguba suferită de victimă. Dar victima nu suferă, până la momentul definitivării hotărârii, încă un prejudiciu constând în lipsa de folosință a daunelor-interese. Doar după ce ele trebuie plătite, victima, în cazul în care făptașul nu-și execută obligația, este păgubită din nou, prin neprimirea la timp a creanței. De acum se justifică o noua sancțiune – dobânzile penalizatoare pentru întârzierea plății. În exemplul din cauza analizată, pârâta a fost condamnată pentru fapta de a lipsi reclamanta de folosința unui imobil. Pe durata procesului de stabilire a daunelor-interese, reclamanta nu a suferit un prejudiciu distinct, constituit din lipsa de „folosință” a daunelor-interese. Cât timp acest prejudiciu nou nu s-a înregistrat în patrimoniul reclamantei, ea nu este îndrituită a solicita o reparație suplimentară. Un alt exemplu este poate mai lămuritor. Presupunem că un hoț sustrage victimei niște bani. Odată prins, acesta va fi obligat să repara prejudiciul victimei – imposibilitatea folosirii banilor. Instanța va stabili daunele-interese la nivelul dobânzii legale penalizatoare. Va datora hoțul, pe durata procesului, dobândă legală penalizatoare la dobânda legală penalizatoare stabilită de instanță pentru a compensa lipsa de folosință a banilor? Considerăm că răspunsul se impune a fi negativ. Altfel, pe lângă argumentele deja arătate, instanța ar stabili penalizări retroactive, pentru o creanță devenită certă și lichidă abia ulterior, când hotărârea care le-a stabilit s-a definitivat.

ICCJ a făcut o corectă aplicare a art. 1535 C.civ. în speță, reținând că „intervalul de timp pentru care «pârâta» datorează dobânzi legale penalizatoare”²⁹ este cuprins între data definitivării hotărârii de stabilire a

---

²⁹ ÎCCJ, secția I civilă, Decizia civilă nr. 1798/2023, online: <https://www.scj.ro/1093/Detalii-jurisprudenta?customQuery%5B0%5D.Key=id&customQuery%5B0%5D.Value=209270#highlight=##>.

daunelor-interese și plată. Se impune, totuși, o explicație legată de modul în care instanța s-a exprimat în cuprinsul deciziei. ICCJ a menționat că

„scadența unei creanțe este strâns legală de existența unui titlu executoriu asupra acesteia [...] Însă titlul executoriu asupra creanței totale de 645.683,27 RON este doar Decizia civilă nr. 2/2019 și doar în legătură cu existența acesteia poate fi definită ca executorie creanța menționată, astfel că despre o întârziere la plată se poate vorbi doar ulterior constituirii titlului reprezentat de hotărârea judecătorească”³⁰.

Referirea la existența titlului executoriu este corectă în speță. Pentru că transpunerea pagubei faptice (lipsa de folosință a imobilului) în categoria juridică de prejudiciu s-a făcut printr-o hotărâre judecătorească, ce este titlu executoriu. Dar este posibil ca victima faptei ilicite și făptașul încheie o tranzacție sub forma înscrisului sub semnătură privată. În cuprinsul contractului, părțile stabilesc întinderea prejudiciului (caracterul lichid și exigibil al obligației) și scadența (exigibilitatea obligației). Deși înscrisul sub semnătură privată care constată creanța și caracterele sale nu este titlu executoriu, dobânda penalizatoare prevăzută de art. 1535 C.civ. va curge de la scadență. Așadar, raționamentul instanței nu este limitat la titlurile executorii. Important este nu atât titlul prin care creanța în bani devine certă, lichidă și exigibilă, ci întrunirea acestor caractere. Odată cumulate, obligația în bani va produce dobânzi penalizatoare.

Concluzie

Analiza Deciziei nr. 1798/2023 pronunțată de secția I civilă a ÎCCJ denotă că instanța supremă a făcut o corectă aplicare a art. 1535 C.civ. în

---

³⁰ *Ibidem*.

materia răspunderii civile delictuale. Hotărârea analizată este relevantă pentru practica judiciară, mai ales în contextul în care nu puține sunt soluțiile jurisprudențiale de obligare a făptașului la plata dobânzii penalizatoare pe durata procesului. Daunele-interese stabilite de o instanță de judecată cu ocazia analizei condițiilor răspunderii civile delictuale vor produce dobânzi penalizatoare numai ulterior definitivării respectivei hotărâri judecătorești. Doar acesta este momentul în care obligația făptașului este stabilită în bani, certă, lichidă și exigibilă.

Bibliografie

- LEȘ, Ioan (coord.), *Tratat de drept procesual civil*, vol. II, Ed. Universul Juridic, București, 2015.
- Minuta întâlnirii președințiilor secțiilor specializate ale ICCJ și ale curților de apel*, Constanța, 16-17 septembrie 2021, online: <https://inm-lex.ro/wp-content/uploads/2023/01/Minuta-intalnire-practica-neunitara-litigii-cu-profesionisti--Constanta-16-17-09-2021-site.pdf>.
- NESTOR, Raul Alexandru, *Momentul de la care este datorată dobânda legală corespunzătoare cheltuielilor făcute cu spitalizarea victimei unui accident rutier*, publicat în 3 ianuarie 2023, online: <https://www.juridice.ro/681244/momentul-de-la-care-este-datorata-dobanda-legala-corespunzatoare-cheltuielilor-facute-cu-spitalizarea-victimei-unui-eveniment-rutier.html>.
- POP, Liviu, POPA, Ionuț Florin, VIDU, Stelian Ioan, *Tratat elementar de drept civil. Obligațiile*, Ed. Universul Juridic, București, 2012.
- TERRÉ, François, SIMLER, Philippe, LEQUETTE, Yves, *Droit civil. Les obligations*, Ed. Dalloz, Paris, 2013.
- VASILESCU, Paul, *Drept civil. Obligații*, Ed. Hamangiu, București, 2012.